

معناشناسی شکار در مثنوی

دکتر فریده داوودی مقدم

دانشگاه شاهد

چکیده
در معنا شناسی عرفانی ، شکار یکی از موتیف های آشنا و رایج است که در قالب سمبل ها و رمزها و تمثیل های گوناگونی در متون مختلف صوفیانه به آن اشاره شده است و حوزه های گسترده‌ی خداشناسی، خودشناسی، عشق حقیقی، همدلی و همسویی با عناصر و پدیده‌های هستی، فهم طبیعت و راز و رمز های نهفته در آن و ادراک جهان غیب و... حاصل انکشاف سمبل و تمثیل های شکار است.

تمثیل شکار در مثنوی ابعاد گوناگونی دارد که از سوویی با تلقی های سمبلیک مشهور از این کنش مطابقت دارد و ما در این نوشتار به بیان و واکاوی آنها می پردازیم و از سوویی حاصل نگاه هستی شناسانه و معرفت جوی مولانا و خلاقیت های فراوان ذهن و ضمیر وی در این حوزه است. چنانکه در دفتر اول در تمثیل داستان غار و شکار سایه ها مشابهت و اختلاف تفکر مولانا را با افلاطون در تمثیل داستان غار و شکار سایه ها می یابیم و به تبیین آن می پردازیم. در فرهنگ سمبل ها نمادگرایی شکار از دو جنبه بررسی می شود. کشتن حیوان که نشانه ی از بین بردن جهل و گرایش های پلید است ، از سوی دیگر جستجوی صید و پی گرفتن رد پای خداوند و صید او. در میان سرخپوستان امریکای شمالی که شکار اهمیتی خاص دارد دنبال کردن رد پای حیوان ، جستجوکردن راهی است که به ذات اعظم می رسد.

در نخستین داستان مثنوی شاه به عزم شکار راهی شکارگاه می شود و در شاهراه کنیزک را می یابد که هر کدام از این عناصر از نگاه تمثیلی شکار تا پایان داستان و کشته شدن زرگر سمرقندی ، که در نهایت شکار شاه است، حضوری چشمگیر دارد. همچنین در حکایت شیر و روباه و گرگ که با هم به شکار می روند معارفی نهفته است که در پرتو کارکردهای تمثیلی شکار قابل تحلیل و بررسی است.

YÜZÜNCÜ
YIL
ÜNİVERSİTESİ

مجموعه چکیده مقالات برگزیده نخستین کنگره بین المللی حمام الدین چلبی ارموی و مشنوی مری

همچنین مولانا در تمثیل مرغی که قصد شکار ملخی را می کند ، به بیان یکی دیگری از آموزه های مشهور صوفیانه می پردازد که هر چه آنچه ما سوی الله است ، آکل و ماکوست و چه بسا که صیاد خود صید می شود. این موتیف هم از موتیف های آشنای متون صوفیانه است که نظیر آن در داستان ابراهیم ادهم و گرفتن ریهای شکار در تذکره الاولیاء آمده است و مولانا با پرداختی زیبا ، دیگر حواشی معرفتی را به آن می افزاید. چنانکه از دیدگاه او آنچه که نهایت صید انسانی است عشق است و آدمی در نهایت کمال خویش ، اسیر صیاد عشق می شود:

آن که ارزد صید را عشق است و بس
لیک او کی گنجد اندر دام کس

عشق می گوید به گوشم پست پست
صید بودن خوش تر از صیادی است

داستان شکارچی ای که مرغی را می گیرد و مرغ در اهلی اش به او سه پند می دهد نیز مبتنی بر معارفی است که در پرتو تمثیل شکار و اهداف مورد نظر آن قابل بررسی است.

همچنین از منظر مولانا سکوت سالکانه، شگردی در شکار حقیقت انفسی است. وی دریافت حقیقت انفسی را به پدیده‌ی شکار کردن تمثیل می کند. در این تصویر سالک طریق شکارچی است و حقیقت بسان غزالی گریزنده و تیزپاست که باید در سکوت مطلق گام بردارد مبادا به سبب انگیزتن اندک موجی در فضا ، شکار را از دست دهد. سالک طریق چون شکارچی ماهر باید شکیبایی و کشودگی را بیاموزد و این سکوت سالکانه است که این هنر را در درونش به ودیعه می گذارد.

اگر چه شکار ، هم از جهت حضور معنا دار و سمبلیک آن در متون صوفیانه ، در خور پژوهشی با ارزش و گسترده است ، ما در این نوشتار موزوار به ابعاد مختلف آن در مثنوی می پردازیم. شاید که با تحلیل و تبیین این سمبل ها ، گامی در جهت افروخته شدن دل ها به نور معنوی برداشته شود. آنچنانکه مولوی می خواست.

Semantics Hunting in the Masnavi

Dr. Farideh Davoudy Moghadam
Shahed University

Abstract

Studies in the mystical sense, hunting is familiar motif that is current. It is referred in the symbols form and allegory in a Sufi texts and theology, self analysis, real love, empathy and attunement with elements and phenomenon of existence, nature and understanding of the mysterious and etc. is symbol and allegory of hunting.

Allegory of hunting has various aspects which is conforms symbolic actions. We express the allegory of hunting in this paper. In the other hand, hunting allegory is the Movlana's aim about his creativity mental. The allegory of cave and hunting of shadows we found in the first volume of *Masnavi*.

The similarity and difference between Movlana's thinking and Plato Hunting in the Encyclopedia of symbol is considered in two aspects in killing animals is to clean ignorance and in the other hand, searching for prey and follow God's footsteps and catching him. In the story of "Shah 'o Kanizak", shah's aim is to go to hunting area and he saw Kanizak (through to shah's aim, he went for hunting and was in the highway that saw Kanizak). The elements from first to end of story, shows that they hunter by shah. Also the allegory of bird who decided to hunt grasshopper, is expressing another famous Sufi teaching. That pays attention God except anything, creatures are corrosive, eaten. This motif is familiar motif in the Sufi texts which is like Ebrahim Adham's story and tracking footprint of hunting in the *Tazkiratul-Avliya* of Attar. As in the end of hunt, Movlana's vision is love, ultimately love of God. Also from the perspective of Rumi, mysterious silence is a technological hunting of the fact. Although

Çelebi

Atı adını, mesinden bir ilişkisi vlevilik ve mamlayan ĩ yönüyle, masıyla ön l görürken deki sema p gençlere

babasından Urumiye'den üsameddin ise nin soyundan anılan "çelebi" d'in'in ahilikle i, kendisi için udar kendisine : edinmiş olan fatından sonra iler karşısında v'lana'ya gittiği nsana bir şey

مجموعه چکیده مقالات برگزیده نخستین کنفرانس بین المللی حمام الدین چلبی ارموی و مشرفی مدنی

hunting, both for its symbolic and significant presence in Sufi literature need to research more than this paper, but we had to write brief of it.

Key words

Hunting, hunt, semantic, Mathnavi.